

Slutrapport

Lågenergihus för attraktivt boende - Nationellt

Diarienummer: 2011-005709

Projektnummer: 35662-1

Företag/organisation Energikontoren Sverige	Organisationsnummer 829502-4585
Postadress c/o Energikontor Sydost, Framtidsvägen 10a	Bankgiro 5109-7004
Postnummer/Ort 351 96 Växjö	
Projektledare (förnamn, efternamn) Mathias Söderholm	
Telefon 070-104 57 13	
E-postadress mathias.soderholm@energikontor.se	Webbplats www.energikontorensverige.se

Sammanfattning

Bostads- och lokalsektorn svarar för cirka 30 procent utav användningen av värmeenergi och cirka 50 procent av användningen av elenergi i Sverige. Det finns här stora besparingspotentialer och informationsinsatser av olika slag genomförs bland annat på initiativ av Energimyndigheten varav denna insats är en del. Projektets syfte var att stimulera efterfrågan bland kommuner för att bygga och renovera småhus och flerbostadshus enligt lågenergihusnormerna. Energikontor och branschföreningar är nyckelaktörer i det regionala arbetet, varför alla dessa aktörer har varit delaktiga i projektet. Informationsinsatserna har varit riktade till politiker och tjänstemän i huvudsak. Projektetägare har varit Energikontoren Sverige och projektledningen har skötts av Energikontoret i Mälardalen. De regionala insatserna har skötts av respektive läns energikontor. Utbildningarna har genomförts i 20 av Sveriges 21 län och har besökts av totalt 790 personer.

Summary

The housing sector is one of the largest users of energy in Sweden at present. In total the heating of buildings corresponds to 50 percent of Sweden's annual demand for electrical energy as well as approximately 30 percent of all supplied heat. There is a great demand of increasing the general knowledge of energy efficient buildings and this project is one of several actions funded by Sweden's national Energy Agency aiming to reduce the total national energy usage. The goal for this particular project was to encourage municipalities to build and renovate according to the standards set by "low energy buildings". Local Energy Agencies in addition to industry organizations are regional key actors and have therefore been part of this project. A large part of the dissemination activities has been targeted at establishing contact with relevant market players, in particular politicians and civil servants. Activities have also been tailored to the general public, real estate agents and bankers. The project was owned by the Energy Agencies of Sweden and managed by Malardalen Energy Agency. The regional efforts have been managed by the regional Energy Agency's. The projects were active in 20 out of 21 counties and have been visited by 790 people.

Innehåll

Sammanfattning.....	2
Summary	2
Bakgrund	4
Projektets syfte.....	5
Projektets målgrupp.....	6
Mål.....	6
Projektmål	6
Effekt mål	6
Genomförande	6
Måluppfyllnad	7
Uppföljning, utvärdering och projektets effekt	7
Diskussion och Slutsats.....	9
Ekonomisk slutredovisning.....	10

Bakgrund

Projektet har föregåtts av ett liknande projekt i mindre skala som genomfördes under perioden 2010-09-01- 2011-12-31. Projektet finansierades delvis av Energimyndigheten och slutrapporten visar på att samtliga projektmål uppfylldes. Projektets syfte var att stimulera efterfrågan bland privatpersoner och kommuner för att bygga och renovera småhus och flerbostadshus enligt lågenergihusnormerna. Informationsinsatserna var riktade till politiker och tjänstemän i huvudsak men även till allmänheten, mäklare och bankmän. Projektet har drivits av Energikontoret i Mälardalen AB och Energikontoret Östra Götaland AB, där Mälardalen har varit projektledare. Insatserna har således genomförts i Södermanlands-, Uppsalas-, Västmanlands- och Östergötlands län.

Andra insatser på området är Energimyndighetens 5- åriga program LÅGAN som stimulerar till energieffektiv ny- och ombyggnad. LÅGAN riktar sig främst mot byggsektorn och här var tanken att projektet skulle vara ett bra komplement då det även finns ett behov av liknande åtgärder för kommunerna och allmänheten. Inom LÅGAN har en marknadsöversikt tagits fram där man kartlägger lågenergibyggnader för att visa spridningen inom Sverige och sprida information om olika demonstrationsprojekt. Insatserna kan komplettera varandra då marknadsöversikten kan vara till hjälp för att visa exempel på vad som är möjligt, samtidigt som projektet kan användas för att sprida uppmärksamhet om marknadsöversikten och öka användningen av den. Energimyndigheten har även genomfört kampanjen "Renovera energismart" vars målgrupp främst var bostadsrättsföreningar och förvaltare av flerbostadshus.

I budgetpropositionen 2013 föreslår regeringen att totalt 120 miljoner kronor beräknas under perioden 2014-2016 för en satsning på nära-nollenergibyggnader. Beräknade medel avser demonstration av nybyggnation, ombyggnation och renovering.

Projektet har varit medvetet om att Energimyndighetens arbete med Uthållig kommun och projektet Energieffektiv planering i små och medelstora kommuner som pågått sedan början av 2012 redan omfattar liknande arbete riktad mot kommunerna Knivsta, Mora, Nyköping, Piteå, Sala, Strängnäs, Vännäs och Västervik.

Projektets syfte har varit att via kommuner stimulera efterfrågan att bygga och renovera bostäder och lokaler med låg energianvändning. Detta genom att genomföra en informationsinsats om energieffektivt byggande inom 20 av Sveriges 21 län. Informationsinsatsen har riktas till kommunala tjänstemän som på olika sätt arbetar med bygg- och planeringsprocesserna i kommunerna, samt kommunala politiker.

Sveriges bostads- och lokalsektor svarar idag för cirka 30 procent av användningen av värmeenergi och cirka 50 procent av användningen av elenergi. Det finns stora besparingspotentialer inom sektorn och informationsinsatser av olika slag genomförs bland annat på initiativ av Energimyndigheten.

Projektet har samlat kommunala tjänstemän och politiker i länen till gemensamma tillfällen där de ges möjlighet att utbyta erfarenheter inom området och sprida kunskap om goda exempel samt hur dessa kunskaper kan spridas och implementeras på en bredare front i arbetet med planeringen av ett energieffektivt samhälle. Det finns ett stort mervärde i att samla dessa grupper för samverkan både inom de egna kommunerna och i länen.

Projektet har drivits i mindre skala i några av de medverkande länen, Västmanland, Södermanland, Uppsala samt Östergötland, med goda resultat och de erfarenheterna togs med när projektet skalades upp och genomfördes nationellt. Förslaget om en utvidgning av projektet kom ursprungligen från de deltagande branschorganisationerna som såg vikten att resultaten av det tidigare projektet kom resterande Sverige till godo.

Att sprida information om hållbara lösningar och om omställningen av energisystemet är prioriterade områden. Projektets fokus på kunskapsspridning och arbetet med energieffektivisering och minskad klimatpåverkan förväntas ge positiva effekter inom flera områden samt på redan pågående aktiviteter i energieffektiviseringsarbetet. Energimyndigheten bedömde att projektet överensstämmer väl med de energipolitiska målsättningarna och dess inriktning mot effektivisering av energianvändningen med lokala och regionala initiativ.

Energimyndigheten har givit ekonomiskt stöd med 2 359 800 kr för att under 2012.11.26–2013.12.31 driva detta projekt. Projektetägare har varit Energikontoren Sverige och projektledningen har skötts av Energikontoret i Mälardalen. De regionala insatserna har anordnats av respektive läns energikontor. Projektet genomfördes i nära samarbete med branschorganisationerna Swedisol, Svensk Ventilation samt Sveriges Centrum för Nollenergihus.

Projektets syfte

Projektets syfte var att via kommuner stimulera efterfrågan att bygga och renovera bostäder och lokaler med låg energianvändning. Detta genom att genomföra en informationsinsats om energieffektivt byggande inom 20 av Sveriges 21 län.

Projektets målgrupp

Informationsinsatserna riktades mot kommunala tjänstemän som på olika sätt arbetar med bygg- och planeringsprocesserna i kommunerna, samt kommunala politiker.

Mål

Projekt mål

- Att utbilda minst en tjänsteman per kommun som kan svara på allmänhetens och branschens frågor om hur man kan bygga energieffektivt samt gällande regler och möjligheter för dessa
- Att informera minst en politiker och tjänsteman per kommun
- Att ett seminarium genomförs per län, dvs totalt 20 föredrag runt om i landet
- Att seminarierna besöks av 50 personer per län eller motsvarande 1000 besökare totalt
- Att det framtagna och målgruppsanpassade utbildningsmaterialet ska uppdateras och spridas till målgrupperna
- Att i samband med projektets utbildningar marknadsföra den marknadsöversikt som är framtagen i Energimyndighetens projekt LÅGAN för att öka kännedomen och användningen av den.

Effekt mål

- Att vid samtliga kommunala kontakter med bygglovshandläggare ska lågenergihusbyggande eller energieffektivt renoverande ha diskuterats och lyfts fram som ett alternativ
- Att politiker i samtliga deltagande kommuner ska ha kunskap om omställningen mot ett bättre energiutnyttjande i byggsektorn.

Genomförande

Informationsinsatsen om energieffektivt byggande genomfördes i 20 län i enlighet med beslut. Ett seminarium per län arrangerades för berörda tjänstemän samt politiker. Flera inledande föreläsarseminarium hölls där samtliga tänkta föreläsare i projektet träffades för att sammansvetsa sina material och se till att optimera tidsåtgång och ansvarsområden på bästa tänkbara sätt. Föredragshållaren var branschorganisationerna Swedisol, Svensk Ventilation och Sveriges Centrum för Nollenergihus. Utbildningens innehåll har i huvudsak tagits fram av ovan nämnda organisationer utifrån målgruppens förväntade behov. Vidare

bjöds även en gästföreläsare in som behandlade goda och regionala exempel samt en välkomsttalare som i de flesta fall varit ett kommunalråd eller en kommunchef för att ge extra tyngd åt tillställningen. Tanken var även att detta skulle kunna hjälpa till för att locka politiker som är en svårnådd målgrupp för dylika projekt. Materialet har funnits på energikontorens hemsidor och har varit fritt att använda sig av för information.

Utvärdering av utbildningsdagarna har skett under projektets gång och sammanställs nedan. Varje kommun som deltagit med politiker och/eller tjänstemän inom ramen för detta projekt kontaktades för att utvärdera vad utbildningarna lett- eller förväntas leda till i kommunen. Detta har skett genom telefonintervjuer från respektive regionalt Energikontor.

Måluppfyllnad

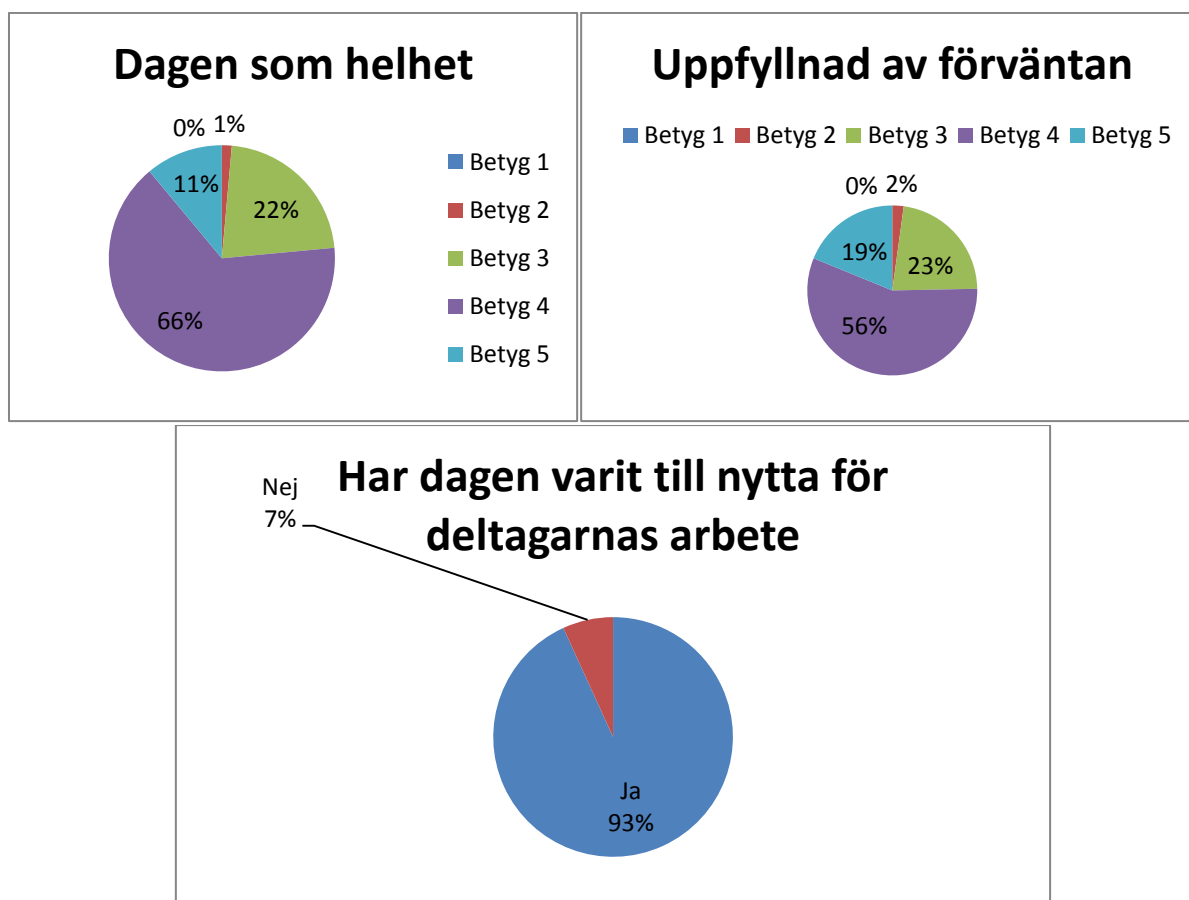
- I samband med projektets utbildningar har den marknadsöversikt som är framtagen i Energimyndighetens projekt LÅGAN marknadsförts för att öka kännedomen och användningen av den. Mål uppfyllt.
- Genomfört 20 heldagsseminarier (ett för varje län) mot uttalad målgrupp med syfte att stimulera efterfrågan att bygga och renovera bostäder och lokaler med låg energianvändning. Mål uppfyllt.
- Det framtagna och målgruppsanpassade utbildningsmaterialet har uppdateras och spridas till besökande målgrupper. Mål uppfyllt
- Totalt har det varit 790 personer på de genomförda träffarna. Detta innebär att målsättningen inte kommit ända upp till 1000 besökare som var planerat. 79 % måluppfyllnad. Seminarierna har besökts av totalt 149 stycken olika kommuner vilket motsvarar 62 % av den representerade regionen. Dock har flertalet av de övriga kommunerna nåtts av det material som använts samt att fler regionförbund och liknade deltagit. 107 politiker har nåtts av seminarierna.
- Effektmålets uppfyllnad är svåra att mäta men enligt enkäterna så har hela 93 % av deltagande personer lärt sig något nytt, vilket är ett mycket gott resultat.

Uppföljning, utvärdering och projektets effekt

Samtliga seminarieratsningar har utvärderats med en skriftlig utvärderingsblankett. Ifyllnadsgraden har legat på dryga 40 % och visat på mycket gott resultat. Nedan kan snittet på nöjdheten läsas. Skalan som använts vid utvärderingen är 1-5, där 1 är sämst (Underkänd) och 5 är högsta möjliga nöjdhet.

Tabell 1: Utvärdering

Fråga	Snitt	Antal Underkända
Vad tyckte du om dagen som helhet?	3,9	0 (Fem personer gav betyget 2 av 5 vilket motsvarar 1 %)
Uppfyllde dagen dina förväntningar?	3,9	0 (Sju personer gav betyg 2 av 5 vilket motsvarar 2 %)
Har dagen varit till nytta för ditt arbete?	93% Svarade JA!	

En uppföljande kontakt med de besökande kommunerna togs för att ytterligare ge respektive energikontor kunskap och inblick i regionens nuläge vad gäller lågenergihus. Dessa kunskaper ger en bas för fortsatt arbete med dessa frågor såväl som en bra grund till Energikontoren Sveriges "Nationella noder för lågenergibyggande". Uppföljningarna visar på att det finns ett stort intresse för dessa frågor och att många kommuner vill satsa på energieffektivt byggande och renoverande. Många kommuner hävdar att det är ekonomin som sätter stopp för utvecklingen då många har viljan att satsa. Det klart svåraste området att arbeta med är renoveringsfrågorna. Det kan lätt bli höga kostnader som skrämmer och drar upp hyror samt att det inte alls finns lika mycket kunskap och goda exempel.

Diskussion och Slutsats

Under seminarierna har det noterats att kunskapen om lågenergihus på många håll fortfarande är dålig hos beslutsfattare. Projektets tyngdpunkt har lagts på just denna målgrupp, så att kommunerna ska kunna visa vägen i arbetet med dessa frågor. Det kan leda till ett strategiskt arbete i kommunerna för att underlätta för privatpersoner att bygga mer energieffektivt och bättre än vad lagen och således den lägsta nivån kräver. Vidare så är det även av stor vikt att beslutsfattare får kunskap i dessa frågor för att de ska kunna fatta offensiva beslut om kommunala satsningar såväl nybyggande- som renoverande med ett energieffektivare genomförande.

Projektets uppföljnings- och utvärderingsfas har kopplats samman med projektet ”Nationella noder för lågenergibyggande” för att stärka upp respektive projekt ytterligare. På så vis kan projektets långsiktiga effektmål komma att nås framöver.

Projektet som helhet har varit mycket uppskattat av såväl deltagare som de inblandade partners som projektet har haft. Det har visat sig speciellt svårt att nå ut till politiker vilket var förhållandevis väntat. Att genomföra en seminariedag som tilltalar såväl politiker som tjänstemän har i många fall visat sig vara svårt. Här gjordes ett försök till uppdelning mellan förmiddags- och eftermiddagspass för att ändå försöka möta de olika målgruppernas krav. För att nå fler politiker så kanske det ändå behövs en separat och målgruppsanpassad satsning mot enbart dessa. Det finns dock en vinning i en blandad målgrupp då politiker och tjänstemän träffas och diskuterar dylika frågor tillsammans.

Variationen av antalet deltagande kommuner har även varit relativt stor. Detta är svårt att undvika då Energikontorens regioner ser fundamentalt olika ut i form av geografi och vissa regioners seminarier blir svåra för en del kommuner att besöka pga långa avstånd. Eventuellt skulle de större regionerna ha ett ytterligare seminarie för att undvika detta. Sådana insatser skulle dock medföra en fördyring av projektet.

Ekonomisk slutredovisning

Är energimyndigheten tillhanda senast 2014-02-28 i enlighet med beslut.

För Energikontoret i Mälardalen AB
Uppsala den 12 december 2013

.....

Mathias Söderholm
Projektledare